Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Hallintovaliokunta 4.9.2026

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi turvallisuustutkintalain ja kyberturvallisuuslain 17 §:n muuttamisesta HE 71/2026 vp

Hallintovaliokunta tiistai 08.09.2026 klo 12:45

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt sisäministeriötä kuultavaksi sekä kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi turvallisuustutkintalain ja kyberturvallisuuslain 17 §:n muuttamisesta HE 71/2026 vp. Sisäministeriön asiantuntijalausuntona toteamme seuraavaa:

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi turvallisuustutkintalakia ja kyberturvallisuuslakia. Esityksen mukaan Onnettomuustutkintakeskuksella olisi toimivalta tutkia erittäin vakavia kyberturvallisuuspoikkeamia. Kyseessä olisi uusi tutkintamuoto, joka poikkeaa nykyisestä onnettomuuksien ja vaaratilanteiden tutkinnasta kyberympäristön luonteen vuoksi.

Sisäministeriön näkemyksen mukaan hallituksen esitys on lausuntokierroksen jälkeen kehittynyt parempaan suuntaan, mutta edelleen kiinnitetään huomiota siihen, että turvallisuustutkintalaissa ehdotetun muutoksen myötä Onnettomuustutkintakeskukselle perustetaan poikkeuksellisen laajat toimivaltuudet.

Turvallisuustutkintalain 17 a §

Kyberturvallisuuspoikkeama on usein ihmisen tai ihmisten tahallisen toiminnan seuraus ja siten rikos, jonka esitutkinnasta vastaa poliisi. Tietoverkkorikoksissa tutkinnan viivytyksetön aloitus on tärkeää ja todistusaineiston muuttumattomuuden tai häviämisen estäminen voivat edellyttää poliisilta välittömän paikalle pääsemisen. Sisäministeriö pitää tärkeänä ehdotettua 17 a §:n 2 momenttia, jonka mukaan Onnettomuustutkintakeskuksen ja poliisin tulee neuvotella turvallisuustutkinnan suorittamisesta, jos myös poliisi suorittaisi erittäin vakavaan kyberturvallisuuspoikkeamaan liittyvää tutkintaa. Säännöksellä pyritään varmistamaan sitä, että poliisin ja Onnettomuustutkintakeskuksen välillä käytäisiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa keskustelu tutkintatoimenpiteiden yhteensovittamisesta.

Turvallisuustutkintalain 19 §, 20 a ja 21 §

Pykälät luovat Onnettomuustutkintakeskukselle poikkeuksellisen laajan toimivaltuuskokonaisuuden. Onnettomuustutkintakeskuksen tutkintaa tekevällä olisi oikeus 19 §:n mukaan välittömästi päästä onnettomuuspaikalle tai paikkaan, joka liittyy erittäin vakavaan kyberturvallisuuspoikkeamaan.

Onnettomuustutkintakeskuksen tutkintaa tekevällä on oikeus tutkia onnettomuuteen tai erittäin vakavaan kyberturvallisuuspoikkeamaan liittyviä

esineitä, laitteita, järjestelmiä, ohjelmistoja ja rakenteita. Kyberturvallisuuspoikkeaman tapahtumapaikan määrittely voi olla teknisesti ja juridisesti haastavaa ottaen huomioon kybertoimintaympäristön luonne. Huomattavaa tässä on, että tutkintaa tekevä (1 a § kohdat 6 ja 7) voi olla säännöskohtaisten perusteluiden (7.1) mukaan myös Onnettomuustutkintakeskuksen asiantuntija, joka ei ole Onnettomuustutkintakeskuksenvirkamies, eikä muutakaan Onnettomuustutkintakeskuksen vakituisiin toimintoihin 2 (2) palkattua henkilöstöä, vaan Onnettomuustutkintakeskuksen organisaation ulkopuolinen asiantuntija, joka on toimeksiantosuhteessa Onnettomuustutkintakeskukseen.

Esityksessä ehdotettu tiedonsaantioikeus on laaja. Pykälässä säädettäisiin, että tutkintaa tekevällä on oikeus saada maksutta tietoja muun muassa poliisin poliisi- ja esitutkinta-asiakirjoista. Esitutkinnassa kerääntyy laajoissa tietoverkkorikoksissa mittava määrä tietoa, joista vain osan hankkiminen on turvallisuustutkintalaissa säädetyn mukaisesti sellaista, jota Onnettomuustutkintakeskus voisi toteuttaa omilla laissa säädetyillä toimivaltuuksillaan. Ehdotetut tiedonsaantioikeudet rinnastuvat kuitenkin tosiasialliselta toteutustavaltaan ja vaikutuksiltaan useisiin poliisille säädettyihin toimivaltuuksiin.

Toimivaltuudet voisivat mahdollistaa Onnettomuustutkintakeskukselle pääsyn myös sellaiseen PL 10.4 §:n suojaamaan tietoon, jonka toinen viranomainen on hankkinut oman toimivaltuutensa nojalla muuta käyttötarkoitusta varten. Sisäministeriön näkemyksen mukaan ehdotettu sääntely on väljä. Toimivaltuuksien käytölle ei ole myöskään ehdotettu edellytyksiä, kuten kuka voisi tehdä päätöksen ja millaisella menettelyllä eikä päätöksen tietosisällöstä.

Sisäministeriön näkemyksen mukaan ulkopuolisen asiantuntijan käyttö 19, 20 a ja 22 § tilanteissa tulisi rajata siten, että ulkopuolisen asiantuntijan käyttö kielletään nimenomaisesti, mikäli se voi vaarantaa kansallista turvallisuutta tai maanpuolustusta taikka näihin liittyviä tärkeitä yleisiä etuja. Samankaltainen rajaus on voimassa olevan kyberturvallisuuslain (124/2025) 4 §:n 7 momentissa.

Lainsäädäntöneuvos Tiina Ferm

Poliisiylitarkastaja Heidi Kankainen